

Referendumkamer Leiden

Aan de raad van de gemeente Leiden

Leiden, 3 december 2021

Onderwerp: advies raadsvoorstel 'Wijziging van de Referendumverordening 2008'

Geachte raad,

De Referendumkamer Leiden heeft kennisgenomen van en overlegd over conceptraadsvoorstel aangaande de wijziging van de Leidse Referendumverordening 2008. Deze wijzigingen betekenen naar de mening van de referendumkamer een verdere aanscherping en verheldering en aldus verbetering van de regels en procedures met betrekking tot het lokale referendum in de gemeente Leiden. Op enkele punten lijkt echter ruimte voor enige nadere verbetering te bestaan. Onderstaand worden in dezen dan ook enkele adviezen en observaties aan uw raad voorgelegd, gerelateerd aan onderscheiden onderdelen van de referendumverordening:

Ad **artikel 5**

- Onderdeel d. uit het eerste lid past (althans qua chronologie) beter als eerste in de opsomming en zou als eerste lid, onderdeel a. kunnen worden opgenomen;
- Eerste lid, onderdeel c, onder 2 beperken tot het 'neutrale karakter' van de door de gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum en verwijdering van de inherent discussabele kwalificatie 'objectief'.

Ad **artikel 9**

- In het (nieuwe) tiende lid toevoegen dat de referendumkamer in overleg treedt met *in ieder geval* vertegenwoordigers van de raad, de indieners en het college over de vraagstelling, om aldus (afhankelijk van de situatie) ruimte te bieden ook anderen hierbij te betrekken.

Ad **artikel 13** (toelichting raadsvoorstel)

- Geconstateerd werd dat de artikelsgewijze toelichting op deze wijziging (in het raadsvoorstel) tot verwarring kan leiden waar het gaat om het bepalen of iemand kiesgerechtigd is bij een referendum. Ter verduidelijking zou het volgende kunnen worden opgenomen: 'Iemand is kiesgerechtigd als hij (onder meer) woonachtig is in Leiden. Dit woonplaatscriterium wordt in de Kieswet bepaald aan de hand van de datum voor kandidaatstelling (hier: voor de gemeenteraadsverkiezingen). Dat is 44 dagen voor de dag waarop de gemeenteraadsverkiezing plaatsvindt. Een referendum kent echter geen 'dag van kandidaatstelling'; de 44 dagen worden hier gehanteerd analoog aan de bepalingen daarover voor gemeenteraadsverkiezingen in de Kieswet.'

Overigens vraagt de referendumkamer, bij nader inzien en los van de in het raadsvoorstel opgenomen wijzigingen, aandacht voor de volgende mogelijke verbeteringen van de Referendumverordening Leiden 2008:

Ad **artikel 6**

- De verordening stelt een bovengrens maar geen ondergrens aan het aantal leden van de referendumkamer. Ter verduidelijking is het wenselijk het in het tweede lid geïmpliceerde minimum aantal van drie leden expliciet op te nemen in lid 1.

Ad artikel 11

- Dit artikel stelt dat de raad bij haar besluit een referendum te houden tevens een datum voor dat referendum bepaalt, maar geeft daarbij niet aan, anders dan VNG-modelverordening en andere lokale referendumverordeningen, dat dit referendum binnen een bepaalde termijn dient te worden georganiseerd. Om eventueel lang uitstel te voorkomen, is het raadzaam in de verordening in een op te nemen tweede lid van dit artikel te bepalen, conform VNG-model, dat het referendum gehouden wordt *uiterlijk vier maanden na de dag waarop besloten is tot het houden van een referendum. De raad kan deze termijn met ten hoogste twee maanden verlengen om het referendum te combineren met een reguliere verkiezing of om te voorkomen dat het referendum in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen*. Uiteraard heeft deze regel zowel betrekking op een referendum als gevolg van een initiatief 'vanuit de raad' als 'vanuit de kiezers'.

Ad artikel 12

- De referendumkamer constateert dat de regeling aangaande subsidieverlening (aan campagne voerende partijen) niet als zodanig in de referendumverordening is opgenomen, waar dit in sommige andere lokale referendumverordeningen alsook in de VNG-modelverordening wel het geval is. Het valt, om de voornaamste regels betreffende het lokale referendum in een enkel document bijeen te brengen, te overwegen om deze subsidieregeling integraal onderdeel te maken van de Referendumverordening Leiden.

In de hoop en verwachting dat de raad bereid en in staat is bovenstaande adviezen en opmerkingen te betrekken in haar overwegingen en besluitvorming, en uiteraard bereid tot nader overleg,

Hoogachtend,

De Referendumkamer van de gemeente Leiden,

J.G. Verweij, secretaris

J.J.M. van Holsteyn, voorzitter